

03. marts 2016

FM 2016/99

I henhold til § 33 i Forretningsorden for Inatsisartut fremsætter jeg hermed følgende beslutningsforslag:

Forslag til inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for et forbud mod affaldsdeponering i forbindelse med udvinding af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland.

(Medlem af Inatsisartut Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Begrundelse:

Jeg vil hermed i forbindelse med forårssamlingen fremsætte dette vigtige forslag. Det jeg gerne vil fremhæve er, at medlemmerne i Inatsisartut personligt skal stemme om et emne som vil få så stor betydning for hvilket miljø borgerne i Grønland kommer til at leve under i de næste år. Inatsisartut skal udstikke vilkårene for befolkningen i Narsaq og for fåreavlerne, som driver deres erhverv i rene omgivelser.

Jeg vil tilføje, at fåreavlerne og de som erhverver sig ved landbrug under deres møde i sommers besluttede sig til at opponere mod i Sydgrønland at lægge land til affald fra uran og andre farlige radioaktive stoffer. Denne beslutning skete uafhængigt af, om man var imod uranudvinding eller ej.

Det centrale i dette er jeg enig i, nemlig at befolkningen dér ikke skal udsættes for fare og at miljøet skal være rent, og også at vore efterkommere skal overtage et rent land og undgå at arve omkostningerne ved oprydning, og endvidere at fåreavlerne som i århundreder helt fra grunden selv har opbygget deres erhverv ikke skal hindres i at drive det. Jeg er helt enig i fåreavlernes standpunkt.

Det er almindeligt kendt, at jeg som forslagsstiller er imod uranudvinding. Man véd at jeg er dybt imod udvinding af radioaktive råstoffer og af affaldsdeponering og at der er høj risiko for at beboerne bliver påvirkede i en negativ retning. Jeg respekterer de som er for uranudvinding og hilser dem velkommen til en meningsudveksling.

Byen Narsaq skal ikke være et affaldssted for farlige radioaktive stoffer.

Jeg mener at vi kan være enige om, at uranudvinding ikke er den eneste løsning for skabelse af jobs. Vi ved alle, at vi kan benytte os af råstofselskaberne, men vi ved også at vi selv kan være med til at skabe arbejdspladser – uden nødvendigvis at være afhængig af andre folkeslag. Så derfor skal vi være dygtigere til at klargøre vore egne krav i stedet for kun at gå ud fra råstofselskabernes krav.

Det er bydende nødvendigt at sørge for, at uranen og andre radioaktive stoffer ikke får lov til at spredes i beboede områder. Derfor er det nødvendigt med grundige og realistiske undersøgelser, så vi har en forhåndsviden og undgår at skade folk.

Jeg foreslår, at den nuværende forblænding af en indtjeningsmulighed ved uran ikke skal ødelægge Narsaq og dens indbyggere. Men hvis koalitionen som jo ønsker en udvinding af uran ved Narsaq med et flertal siger ja, vil jeg her med mit forslag sikre mig at fåreavlernes modstand mod deponering af farlige stoffer kommer på dagsordenen. Jeg håber at medlemmerne af Inatsisartut kan nå frem til en konstruktiv og fælles løsning ved denne debat. Med håb om en god debat fremsætter jeg hermed mit forslag.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Specifikke økonomiske konsekvenser for det offentlige

Det er i sagens natur ikke muligt at foruddiskontere alle tænkelige økonomiske udfald ved en mulig vedtagelse af nærværende beslutningsforslag. GME fik i 2011 et tillæg til deres efterforskningsstilladelse, hvor det blev tilladt for virksomheden at efterforske uran - dette før at nul-tolerancen blev ophævet. Dette i forlængelse af, at Naalakkersuisut i september 2010 ændrede Naalakkersuisut "Standardvilkår for efterforskningslicenser i Grønland".

Det er bestemt ikke mit indtryk, at der i den i den daværende efterforskningsstilladelse, der blev givet til GME, og det efterfølgende tillæg til denne tilladelse er udtrykt nogen ret eller nogen som helst garanti fra det daværende Naalakkersuisuts side til at operatøren vil få en tilladelse til at udvinde uran på et senere tidspunkt i processen. GME har været bekendt med dette forhold men valgte, at forsætte deres undersøgelser under dette vilkår; også den gang nultolerancen var i funktion.

Det kan dog ikke udelukkes, at der fremadrettet kan fremkomme udgifter for Selvstyret, som følge af tilladelsesindehaveres mulige fortabelse af rettigheder ved en vedtagelse af nærværende forslag. Denne problemstilling kan måske opstå hvis det viser sig, at det ikke muligt i f.eks. Kvanfjeldsprojektet at udvinde de sjældne jordarter, uden at der medkommer radioaktive materialer¹. Værdien af et sådant rettighedstab lader sig i sagens natur ikke prissætte på nuværende tidspunkt. En mulig indikation kan dog findes i besvarelsen af § 37 spørgsmål nr. 53/2016, hvor det er oplyst, at GME har anvendt 480 mio. kr. i efterforskningsudgifter i perioden 2005-2014.

Det er tænkeligt at en delmængde af disse udgifter må formodes at skulle refunderes til sel-skabet, såfremt Inatsisartut vedtager et egentligt rettighedsindsnævrende tiltag overfor sel-skabet.

En realisering af beslutningsforslaget vil medføre brug af administrative ressourcer i Naalakkersuisut. Det er formentlig brug for et lovgivningsarbejde og en revision af Råstofloven med henblik på at tilpasse Råstofloven til beslutningsforslagets målsætning som skal følges op af en informationsindsats overfor offentligheden og høringer. Det må ligeledes formodes, at der også skal anvendes administrative ressource til at forhandle med GME. Et muligt estimat kan være 2-3 AC-årsværk svarende til administrative udgifter på 1,5 mio. kr. Disse udgifter vil være ufinansierede og skal findes og indprioriteres i Selvstyrets løbende drift.

Generelle økonomiske konsekvenser for det offentlige

Såfremt Grønland skal kunne tiltrække udenlandske investeringer til udvikling af infrastruktur og velfærd er det nødvendigt, at vi som samfund er i stand til at vedtage, implementere og

¹ Se <http://gme.gl/fremtidens-kvanefjeld-nye-attraktive-jobs-til-gronland>

Selskabet anfører på hjemmesiden følgende i afsnit 4. "Når vi udvinder de sjældne jordarter kommer der uran med som biprodukt. Det er ikke teknisk muligt at lade uranen blive i fjeldet".

fastholde stabile rammevilkår. Det gælder både inden for råstofindustrien og inden for øvrige erhvervsgrøner.

Den flerårige ustabilitet omkring vilkårene for særligt råstofudnyttelse har formodentlig været egnet til at begrænse tiltrækningen af udenlandske investeringer til udvikling af området. Det er derfor ønskeligt og nødvendigt, at situationen omkring en fremtidig mulig uranudnyttelse nu afklares og afsluttes. Jeg synes selv, at mit forslag kan være medvirkende til dette.

De økonomiske konsekvenser for det private Erhvervsliv

Der henvises endvidere til det ovenfor anførte vedrørende muligt rettighedstab for GME under forrige afsnit. Dersom Inatsisartut vedtager forslaget skal radioaktive affaldsstoffer fra de udvundne mineralske råstoffer skulle transporteres ud af landet. Dette forhold vil bl.a. skulle afklares i kommende forhandlinger med selskaberne i forbindelse med selskabernes licenser, her særligt GME. En mulig vedtagelse af forslaget vil signalere en kursændring i råstofpolitikken, der kan indebære en risiko for at reducere omverdenens investeringslyst her i landet. Transporten af affaldsstoffer og restmaterialer fra de udvundne mineralske råstoffer til udlandet vil alt andet lige medføre flere omkostninger for selskaberne sammenlignet med tilstedeværelsen af et affaldsdepot (taillings) her i landet.

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Vedtagelse af forslaget kan medføre, en risiko for at et antal mulige fremtidige arbejdspladser inden for råstofområdet måske ikke oprettes. På den anden side vil forslaget medføre, at den grønlandske natur og borgerne ikke udsættes for forskellige risici og negative miljøpåvirkninger fra udvindingen af radioaktive mineraler.